et reduxerũt in romã in ſedẽ ꝓpriã/ quorũ
ſummorũ pontificũ ſunt hec noĩa. Uigili-
us vl' Eugenius Leo Zacharias Stepha
nus Calixtus. Innocẽcius Alexãder terci
us ⁊ Paſcalis. ¶ Itẽ ſingulariter notatũ
eſt ꝙ qñcunqꝫ eccleſia in ſciſmate vel alio
mõ vacillauit ſemꝑ eccleſia erecta fuit per
aliq̊s pꝛĩcipes ſeculares vt ꝑ Karolũ ma-
gnũ. Ottones de ſaxonia. reges francie.
cõe Piſis ſeu Piſanos et diuerſos alios.
Nunꝗ̃ em̃ eccleſia relapſa vel vacillãs ſu
is opibus vel viribus ſe erexit. ¶ Itẽ ſin-
gulariter eſt notatũ ꝙ nunꝗ̃ in ſciſmate ꝑ
eccleſiã cõciliũ generale fuit vocatũ. Sed
illi q̇ fuerũt in ſciſmatibus veri pontifices
vocauerũt cõcilia ꝑticularia in diuerſis lo
cis ꝓut videbat̃ ſibi expedire. ¶ Tñ non
reꝑio aliq̇d ſciſma ſine cõcilio aliquo fuiſ-
ſe ablatũ. ¶ Item notandũ ꝙ tꝑe Grego
rij ſexti ⁊ Clemẽtis ſcđi q̊ tẽꝑe erat ſciſma
in eccleſia qñ Heinricus impatoꝛ cõuoca
uit ⁊ cõgregauit cõcilium generale nõ vo
catis papa nec cardinalibus qui erant diſ-
coꝛdes. Et qđ ibi oꝛdinatũ fuit valuit ⁊ ſer
uatũ fuit in eccleſia nõ obſtãte abſentia pa
pe ⁊ cardinaliũ. Itẽ notatũ eſt ꝙ aliqui in
ſede aplĩca et tenẽtes pacẽ iuſte ſuis tꝑibꝰ
regnauerũt ſine ſciſmate quorũ noĩa ſunt
hec. Johes. x. Johes. xvij. Siluester. ij.
Damaſus ⁊ Uictoꝛ. ij/ Item notandũ eſt
ꝙ Leo papa. iiij. dubitãs ne eius electio eſ
ſet bona renũciauit papatui. tñ cardinales
videntes eius bonitatẽ reelegerũt ipm̃. Et
idẽ contigit Honoꝛio. ij. natione bonoñ.
¶ Sciſmata ſupꝛadicta fideliter extracta
ſunt a ſupꝛadictis chꝛonicis que patẽt oĩ-
bus volentibus eas audire. Finit.

Incipit tractatꝰ eiuſ
dẽ Joh. de Gerſon de vnitate eccl'iaſtica.

Unitatis eccl'iaſtice tractato- A
ribus/ vnus ex zelatoribus
eiuſdẽ pacis viã feliciter inueni
re. Et ſi alligatũ coꝛpus vincu
lis occupationũ/ teneat̃ ne ꝑgat ad ſacruꝫ
cõcilium Piſis deo auſpice celebrandũ/ ni
hilominus verbũ dei/ ſicut dicit apl's non
eſt alligatũ. Propterea decreuit ſpũs ꝓm-
ptus/ ⁊ pacis auidiſſimus verbũ aliq̇đ dei
litterulis inſertũ quaquauerſum ſpargere
qua infirma nequit ire caro. Non quideꝫ
ad determinandũ abſit hec temeritas. ſed
ad examinandũ ⁊ dandũ ſapiẽtibus occa-
ſionẽ ⁊ offerendũ in tabernaculo dei cum
hoĩbus/ id qđ ex talento qualiſcꝫ ſcĩe com
miſſum eſt.

Unitas quippe eccl'iaſtica. ad vnũ
certũ xp̃i vicariũ/ ſtantibus termi-
nis in q̇bus eſt eccleſia Anno dñi
Mccccxl. xxix. Januarij nõ eſt retardãda
ꝓpter allegatões quaſdã ex iuribus poſiti
uis/ ſumptas cõtra celebrationẽ cõcilij ge-
neralis/ aut viã ceſſionis vt ꝙ cõciliũ non
p̃t celebrari ſine auctẽ pape. Q2 ſpoliatus
ante oĩa debet reſtitui. Q2 recuſandi ſunt
tanꝗ̃ inimici qui ſubtraxerũt ſe ab obediẽ
tia. Et allegari p̃t iuſtus metus. Q2 pape
nemo dicere põt. cur ita facis. p̃ſertim ſi nõ
ſit exp̃ſſe errans cõtra articulos fidei/ cũ a
nemine valeat iudicari/ ⁊ nemini ſit ſubie-
ctus. nec poſſit effici ſciſmaticus. Q2 peicu-
lolum eſt paſtoꝛi deſerere gregẽ ſuũ ceden
do. Rurſus ꝙ quilibet faciat debitũ ſuũ ꝓ
eccleſiaſtica vnione. nec eſt in culpa. Deni
qꝫ ꝙ inquirendũ eſt de iuſticia vere ꝑtis. ſi
ne cuius cognitionẽ/ nõ p̃nt hi qui errauẽ
runt penitere/ et ſi qua ſunt ſĩlia. Ponunt̃
igit̃ aduerſus iſtas cõſideratõ es. xij. gene-
rales/ quorũ explicatio ſpãlis ſufficiet ſtu-
dioſis iſta reuellere.

Conſideratio 1

Unitas eccleſie generalis/ ſicut i-
pedita eſt ꝑ diuerſiones filiorũ/
tanꝗ̃ mẽbꝛorũ putreſcentiũ/ ⁊ ꝯ
deũ peccantiũ/ nã pctã nr̃a iuxta
verbũ ꝓpheticũ diuiſerũt inter nos ⁊ deũ.
Sic ꝑ vnionẽ oppoſitã/ ſcꝫ ꝑ recõciliatiõꝫ
cuiuſlibꝫ ad deũ corrigẽdo pꝛauos moꝛes
humiliãdo ſe/ ⁊ oꝛando rurſus dꝫ hec vni-
tas impetrari. Alioq̇n manẽte cã ſciſmat̃
q̃lis de ſua ceſſatõe poterit ſpes hr̃i/ niſi tm̃
in pura grã dñi nr̃i ieſu xp̃i/ q̇ immeritis/ ⁊
ingratis ꝯferre ſolet magna/ nihilominus
coadiutoꝛes eius eẽ nos optet. nũc ꝑapue
qñ pacis inimicus ſeuiet acrius/ q̃to redi-
tus pac ꝓpinquioꝛ apparet/ immittet qñ ſi
poterit validiſſimũ ad ꝯtinuatõꝫ ſciſmat̃
impedimentũ diuiſiones. ſ. inter eos/ q̇ ꝓ-
ſecuturi ſunt vnionẽ miniſteno ſupbie cu-

piditatis/aut inuidie.

Cōſideratio. 2. ꝯtra primā allegationē.

Vnitas eccleſie eſſētialis ſp̄ ma= B
net ad xp̄m ſpōſum ſuū. Nam
caput eccleſie xp̄s in q̊ ſumus oēs
vnū ſc̄m ap̄l'm. Et ſi non hꝫ vicariū. dū. ſ.
mortuus ē/corꝑaliter vel ciuilit̄/vel q2 nō
eſt ꝓbabilit̄ expectādū ꝙ vnq̄ ſibi vel ſuc
ceſſoribus ſuis obediētia ꝑſtet̄ a xp̄ianis:
tunc eccleſia tā diuino q̄ nāli iure/cui nul
lum obuiat ius poſitiuū rite intellectū/pt
ad ꝓcurandū ſibi vicariū vnū et certū/ſe=
met ꝯgregare ad cōciliū generale/repn̄tās
eā. ⁊ hoc nō ſolū auc̄te dn̄oꝝ cardinalium
ſed etiā adiutorio ⁊ auxilio cuiuſcunqꝫ pn̄
cipis/vel alteri⁹ xp̄iani. Nō em̄ hꝫ corpus
eccleſie myſticū a xp̄o ꝑfectiſſime ſtabilitū
minus ius/⁊ robur/ad ꝓcurationē ſue vni
onis/q̄ corpus aliud ciuile/myſticum vel
naturale verū. Neqꝫ em̄ eſt de immediato
ac immutabili iure diuino/vel nāli/ꝙ ec=
clēia ſe non poſſit ꝯgregare. ⁊ vnire ⁊ ſine
papa aut ſine aliq̊ ꝑticulari ſtatu vel colle=
gio. vbi in caſu cadere pōt mors/ vel error

Cōſideratio. 3. ꝯtra ſc̄dam allegationē.

Vnitas eccl'ie ad vnū certū vicariū
xp̄i/qui q̄dammō accidētalis atqꝫ
mutabilis ē nō dꝫ īpediri minime
vel differri ꝓpter ꝯtētionē duoꝝ de papatu
aut fautoꝝ ſuoꝝ/ſi querāt ſic manere ꝑ alle
gatōes iuriū poſitiuoꝝ. ⁊ iuſtificatōes va=
nas. ⁊ ꝯqueſtiones ꝙ ſunt ſpoliati/ ⁊ ꝙ de
bent an̄ oīa reſtitui vel aliūde. Sed videt̄
expediēs ꝙ ea que retro ſunt obliuiſcētes.
Iſti de ꝯcilio. in anteriora ſicut ap̄l's loq̄t̄
ſe extendāt vt iuxta narrationē ab Augu.
cōmemoratā/plus q̄rat̄ quō liberabit̄ ec=
cleſia ab hac ſciſmatis fouea ꝓfundiſſima
q̄ q̄liter/⁊ a q̄bus in eam eſt ꝓlapſa.

Cōſideratio. 4. ꝯtra ſextam allegationē.

Vnitas eccleſie ad vnū certū xp̄i vi
cariū ſic amāda eſt/vt ꝓ ſua adep=
tione poſſint rōnabiliter/plurima
mala ſingulariū ꝑſonaꝝ dimitti/ nunc vel
in poſterū/ſine pena. Et quedā vera ſingu
laria iura pn̄t differri. ſic ꝙ fiat ceſſatio vo=
lūtaria de eis. vel etiā coacta ꝑ auc̄tem cō
ciliȷ. Hoc nimirū dictat nature lex vt pars
q̄libet ꝓ ſuo toto ſaluādo/ſe det ⁊ exponat
Et ſi quis cōtendentiū iuſtificare ſe ſeu in=
iuſte ſecū agi ꝯtenderit/dicat̄ ei tu te tuaqꝫ
oīa debes eccleſie/tu q̄ paſtorē te noīas/q̄=
tumcūqꝫ ſis innocēs. debes ꝓ ea vel ſaluā
da/vel vniēda vel nō grauiter ſcādalizāda
ꝑatus eē ponere vitā ꝓpriā/q̄to magis q̄=
libet dignitatē querēdo q̄ ſunt ieſu xp̄i ⁊ h⁹
nō ſc̄m dictamen ꝓpriū vel carnale ſed pu=
blicū ⁊ incorruptū ſpūale/ ꝓut cōciliū q̄d
vtiqꝫ ſapiēs eſt iudicabit. Neqꝫ ꝓrſus hoc
agēdo deſeres gregem. ſed paſces vnies et
manere diceberis.

Conſideratio 5

Vnitas eccleſie ad vnū xp̄i vicariū/
non habet neceſſe/ꝙ nunc ꝓcuret̄
ſeruādo terminos l'rales/aut ceri=
moniales iuriū poſitiuoꝝ/aut ꝓceſſuū or
dinarioꝝ/in euocatōibus accuſatōibus/
dilatōibus/aut ſil'ibus/ſed ſummarie ⁊ de
bona groſſaqꝫ eq̄tate/pōt ꝓcedere ꝯciliū
iſtud generale. In q̊ reſidebit ſufficiēs au=
toritas iudicialis vtēdi epikeya. i. interpre
tandi oīa iura poſitiua/⁊ ad finē celeriorē/
et ſalubriorē habēde vnionis/eadē ad aptā
di aut ſi opus fuerit relinquēdi. Q̄d em̄ ꝓ
eccleſiaſtica pace ⁊ ſalute inſtitutū eſt ſi rite
et nō tyrānica malignitate fuerit inſtitutū
nō dꝫ cōtra eā militare ne ꝑtās data videa
tur ꝯſtōnib⁹ hūanis in deſtructionē eccle=
ſie nō in eius edificationē. Auc̄tas v̊o do
ctrinaliter vtenda epikeya. reſidet principa
liter apud ꝑitos in theologia q̄ eſt archite=
ctora reſpectu aliarū. Et ꝯn̄r apud ꝑitos
in ſcia iur[is] canonici ⁊ ciuilis ꝓut ex princi=
pijs iuris diuini ⁊ naturalis habēt accipe
fundamenta.

Cōſideratio. 6. contra q̄rtā allegationē.

Vnitas eccleſie ad vnū certū xp̄i C
vicariū/videt̄ ꝑ ꝯciliū nunc cele
brandū/ſic ꝓcurāda ꝙ primo det̄
ſecuritas/taꝫ ꝑ principes q̄ ꝑ alios q̄ſcūqꝫ
ꝓ duobus cōtendētibus/ſi voluerint cō=
parere ꝓcedēdo adimplēdū iuramēta ſua
atqꝫ vota. Et ſi noluerint cōfidere q̄rat̄ ab
eis ceſſio ꝑ ꝓcuratores legitīos. Et ſi vtrū
qꝫ cōtēpſerint ꝓcedat̄ cōtemptis ambob⁹

cōtendētibus ad electionē; vnius p cōem
aſſenſum toti⁹ ꝯcilij roborātis ⁊ approbā=
tis illud qđ duo ꝺ collegio dñoꝝ cardina=
liū aut eorū ps maior ⁊ ſanior cōſtituerint
aut fecerint. Q; ſi voluerint aliqui ptinaci=
ter adherere alteri ꝯtendentiū/nec inſequi
ſniam cōcilij/qđ nō eſt leuiter pſumendū/
viderint ipſi de ſalute ſua /q; cōciliū iſtud
et ſequaces eius ſe apud deū ⁊ hoīes a ſciſ
matis imputatōe liberauerint.

Cōſideratio. 7. cōtra terciā allegationē

Vnitas eccleſie ad vnū certū xpi vi=
cariū/ſic priuilegiata ⁊ ſctā ē. vt eā
ſincero zelo querētes/nullo mō de
beant reputari a ꝯtendētibus ſui aduerſa=
rij. ſ; amiciſſimi in xpo. dū ceſſionē ipſorū
volūtariā qrunt/vel eius nolētibus cedere
petūt deiectionē/qtinus vt ſpūs eorū ſalu⁹
fiat/nec eccl'ia diutius pturbet. Agūt qp=
pe tam rem ipſorū cōtendentiū/q̄ id qđ q=
libet xpianus agere dz. Imo iuſſione dei
hñt in tam deſperato ⁊ inueterato matris
cōis morbo. Hec eſt radix inuiolāda ⁊ ſuf
ficiēs pie neceſſitatis et neceſſarie pietatis/
in q̄ xpianiſſimus rex francorū/vere inno=
centiſſimus/nec qrens q̄ ſua ſunt. nec quē
piam odio hñs/fundauit hactenus omnē
agibiliū varietatē laudabilē/circa pacis re
ductionē. ſicut lr̄a ſua patēs indicat. cuius
initiū ē poſt ſalutationē. Pax eccl'iſtica ⁊c.
Preclarā itaq; attulit excuſationē Cicero
in philippicis. dū incōſtans in amicicia ce
ſaris. ⁊ varius fuiſſe culparet/cuius eſt hec
ſnia. q; verba nō habeo. Ceſarē ait nunq̄
dilexi niſi p quāto diligere viſus ē rēpubli
cam. Dum ergo mutauit amorē ad eandē
rempublicā/factus tyrannus. ego ꝯñr ad=
uerſus eū amiciciā cōmutaui.

Cōſideratio. 8. cōtra terciā allegationē.

Vnitas eccleſie ad vnū certū xpi vi
cariū nō dz impedire ꝓpter reſtitu=
tionē obedientiarū/ambobus cō=
tendētib⁹/tanq̄ ſpoliati ſint/prius faciēda
Nam q̄ iniuſtus detētor vel pdo ſpoliat⁹
ſit reſtituēdus/eſt magis ex inſtōne poſiti=
ua ⁊ iudiciaria/nō p iure nāli/vel diua. Pro
pterea tenet in ſolis caſibus exp̄ſſis nec in
piudiciū iuris diui/ ⁊ nālis/ ⁊ boni cōis ꝗ
aliquatenus obſeruāda. Neq; eñ reſtitu=
tio dz fieri exēpli grā/hereticis neq; ſciſma=
ticis manifeſtis neq; furioſis/ et ebrijs/in
ſui pniciē neq; intruſis in papatū. neq; pe=
tentibus vxorē nō deſpōſabilē. aut affinē
in gradu ꝓhibito iure diuino. neq; petēti
bñficiū qđ teneri non potuit. alio iā exñte
legitīo poſſeſſore/neq; poſtremo volēti re=
bus detētis abuti in ꝯtumeliam creatoris
aut in eccl'ie pniciē. aut in hoīs liberi ſerui
tutē/aut ꝯ caſtitatē alicui⁹ ⁊ vitā. ⁊ ſi q̄ ſūt
ſilia. Multas aūt exceptōes hmōi ꝯ ꝯten
dentiū quēlibet interuenire videre facile ē.

Cōſideratio. 9. ꝯ octauā allegationē.

Vnitas eccl'ie ad vnū certū xpi
vicariū videt melius ꝓcurāda D
ſi neq; añ ꝯciliū neq; ī cōcilio neq;
poſtmodū qrāt fieri iuſtificatōes vł iniuſti
catōes eoꝝ q̄ hīcinde facta ſt. vt de intruſiōe
h⁹ vel illi⁹ ī papatū. de pceſſib⁹ pmo fulmi
natis in alterutrū de violatōe iuramētoꝝ/
et votorū/de ſubtractiōe/aut neutralitate/
vel libertatis eccleſiarū pticulariū reducti=
one. De imputatōe ſciſmatū vel hereſū. de
adheſione reprobāda vel laudāda alterius
ptis obediētie. De ſentētijs excōicationū/
aut aliaꝝ penaꝝ. ¶ Ceſſent quippe talia ⁊
iuxta rōnes p via ceſſionis/ ⁊ practicā ei⁹
al's plies oñſā/ ꝓcedat auferēdo pceſſus
factos ⁊ iuſtificādo vł ratificādo aut ēt tole
rādo p̄ita put reꝝ q̄litas patiet aut' ptima
ad ſtatū q̄ prius erāt añ ſciſma pñs/ abſq;
alia diſcuſſiōe reponēdo/ ꝓuidēdo rurſus
ambob⁹ cōtendētibus de ſufficiēti ſecurita
te/ ⁊ ſtatu poſt ceſſionē. ſi eā p ſe. vel ꝓcura
tores legitimos vltro facere etiā ſero volue
rint q̄ ceſſio eis p cōciliū ꝓ purgatiōe oīm
prius impoſitorū tanq̄ ſufficiens reputet
valitura.

Cōſidera. 10. ꝯ ſeptimā ⁊ quintam allegationē

Vnitas eccleſie ad vnū certū xpi vi
cariū. tanto zelo qrenda eſt. vt vir
poſſit ſobria eē. ⁊ nō temeraria re=
putatio alicui⁹ xpiani q̄ ſufficiēter ad hoc
debitū pgerit q̄to min⁹ hoc quiſpiā aude
re dz aſſerere iuramēto /pſertim vbi hoīm
maxia multitudo reputat cōtrariū/ hoc el
ꝗd aliud eſt q̄ ptinaciter ⁊ incorrigibiliter

ſalem in erratis pſiſtere. ¶ Ruꝛſus occur=
rere pñt caſus multi in qbus ꝓ adeptione
pacis publice/aut iuſte defenſionis/ ſicut
vim vi repellēdo. Liceret a rite electo in pa
pam ſubtrahere obedientiā. Liceret in neu
tralitate manere. Liceret ipm coꝛpaliter in
carcerare. Liceret ei adminiſtrationez oēm
publicā interdicere. Liceret ꝑ appellationē
aut ſile remediū ſibi reſiſtere. Fieretqꝫ ſic ei
obediētia vera/potius ꝙ̄ cōtradictio vel re
ſiſtētia. Liceret p̄miſſas ſnias ſuas qleſcū=
qꝫ nō timere nec timēdas aſſerere. ſꝫ lacera=
re eas/ ⁊ in caput ſuū retoꝛquere. Liceret p̄
terea accuſare eū de ſciſmate vel hereſi. Tā
doctrinalr̄ in locis publicis/ꝑ theologos
et ſapiētes. ꝙ̄ ſecrete in coꝛrectiōe fraterna.
cui ſubijcit̄ tanꝙ̄ pctoꝛ in foro pnīe ⁊ iuri=
dice corā tota eccleſia. cui ſilr̄ ſubiectus eſt
tāꝙ̄ deuiabilis indeuiabili. Liceret cōciliū
generale. eo inuito celebrare. Liceret tandē
ipm ad ceſſionē cōpellere/vel renitentē de=
ijcere ab omni honoꝛe ⁊ gradu. imo ⁊ vita
priuare ¶ Hec omīa deniqꝫ taliter licere E
pñt ſub tali iure diuino ⁊ naturali ꝙ ad=
uerſus hāc veritatē nulla lex vel cōſtitutio
puri hoīs cuiuſcūqꝫ ſine noua autoꝛizatōe
dei/fieri dꝫ. quin erroꝛis intolerabilis dam
nanda ſit. An vō p̄dicti caſus in ſciſmate
pñti cōcurrerūt/diſcutiēdo nequaꝙ̄ aſſu=
mimus/cū diſtinctōes pticulariū caſuum
omitti debere magis eſtimemus.

Cōſideratio. II. cōtra octauā allegationē.

Vnitas eccleſie ad vnū certū xpi vi
cariū nō requirit/vt errātes p̄ſertiꝫ
in dubio ꝓbabili circa obedientiā
veri pape penitere nō poſſint. nec eē in ſta=
tu ſalutis. niſi exp̄ſſe et abſolute cōfiteant̄
erratū ſuū. cū ſepe in talibus pnīa vel abſo
lutio cōdicionata ſufficiat. Sed nec optet
oēs inculpare de ſciſmate. q in tanta iuris
papalis dubictate conſurgēte/ex factis du
bijs/⁊ varijs: certā vō pape nō ꝓſtiterunt
obedientiā. Sicut nēpe verus papa potuit
in ſciſmatis culpā labi ſi ptinax fuerit in re
cuſando ea q̄ pacē vniuerſalē habebant re=
ducere/vt ꝯciliū generale/vel ꝓmptitudi=
nē animi ad viā ceſſionis iurate/⁊ voti cō=
plementū. Sic excuſari poterūt multi ad=
uerſantes ei/ſi fuerit hoc zelo vnionis ha=
bēde/ſi fuerit ex dubio ꝓbabilis ignoꝛātie
dū tñ patos ſe audire eccleſiā exhibuerint
ſemetipſos ⁊ obedire cognite veritati.

Conderatio 12

Vnitas ecclie ad vnū certū xpi vica
riū ſicut inchoāda ipetrādaqꝫ eſt ꝑ
oꝛōnes deuotas/⁊ moꝛū coꝛrectio
nē ſic in ei⁹ refoꝛmatōe a ſūmo vſqꝫ deoꝛſū
ꝑ oēm ſuoꝝ mēbroꝛū pncipaliū vel nō pn=
cipaliū iūcturā/dꝫ cū facta fuerit ſtudiū ve
hemētiſſimū ⁊ cōtinuū adhiberi/ne iuſto
dei iudicio deteri⁹ qd ꝯtingat ſi poſt cōceſ
ſam dei miam vnionis ſalutarē recidiua=
tio poꝛ fiat. ¶ Qualia vō in eccl'iaſtica po
litia veniāt refoꝛmāda. poterūt docere tā li
bri expientie. ꝙ̄ multiplices cartule/iā ſup
hoc edite/⁊ relatōes eccl'iaſticoꝝ in cōcilio
fide digne. ¶ Deniqꝫ ſi ꝯtigerit forſitan ge
nerale cōciliū retardari ꝓpter principū vel
alioꝛū in diuerſis patrijs diuiſiones/vł' ali
unde/ſic ꝙ multi notabiles vel nequeant/
vel noluerint cōparere/nec mittere/ſed dif
ferre/⁊ dñi cardinales vtrobiqꝫ ſentiāt ꝓ=
babili cōiectura. ꝙ tales multi ⁊ magni de
vtraqꝫ pte nō obedirēt ſue electiōi/viderent̄
expediēs in hoc caſu/ꝙ ipſi cardinales cō=
parētes in ꝯcilio inuenirēt ſaltē modū tol=
lendi ppetuitatē in hoc ſciſmate/ꝓuidēdo
ꝙ poſt deceſſum amboꝛū ꝯtendentiū/⁊ ſi
nō citius pax haberet̄. qꝛ meli⁹ eēt ſero/ꝙ̄
nunꝙ̄. ⁊ hoc iuxta modū q in alio cōcilio
francie fuit cōcluſus/vt ꝑ ſuos ambaſiato
res quererent̄ ⁊ ꝓſequerent̄ apud ambos cō
tendētes/⁊ ſua collegia de nō eligendo. ſcꝫ
quēpiā in caſu moꝛtis huius ⁊ illius/cū ce
teris clauſulis ad hoc opoꝛtunis.

Sequūtur quattuoꝛ

consideratōes ad fulcimentū ⁊ declaratio=
nem p̄miſſorum.

Conſideratio I

Vnitas ecclie ligat̄ q̄druplici lege F
diuina. ſ. vel euāgelica/naturali/
canonica/⁊ ciuili. Quarū duas ex=
tremas regulare necce ē ꝑ p̄mas ſm epikey
am. i. bonā equitatē. Hoc itaqꝫ ex traditi=
onibus earundē legū vltimarū ꝯuincit̄/q̄
rū annotatōes aliqs ꝓ mini⁹ erudit̄ ⁊ lr̄a

tis placet adducere. ¶ Prima annotatio.
¶ Non dꝫ rep̄henſibile iudicari. ſi ꝑm va
rietatē tēpoꝝ ſtatuta q̄n̄qꝫ variant̄ hūana.
p̄ſertim cū vrgēs neceſſitas vel euidēs vti
litas id expoſcit/ q̄m ipſe deꝰ ex his q̄ in ve
teri teſtō ſtatuerat nōnulla mutauit in no
uo. Hec Innocētius tercius in cōcilio ge
nerali/ ⁊ habent̄ in decretali. Non debet.
de cōſanguinitate ⁊ affinitate in antiquis.
¶ Sc̄da annotatio. ¶ Q̄m nulla iuriſ ſan
ctio q̄tūcunqꝫ ꝑpenſo digeſta concilio ad
humane nature varietatē/ ⁊ machinatōes
eius inopinabiles ſufficit/ nec ad decisionē
lucidā ſue nodoſe ambiguitatis attingit.
eo p̄ſertim q̄ nihil adeo certū clarūqꝫ ſta-
tuit̄/ quin ex cauſis emergētibus/ q̄bus iu
ra iam p̄dicta mederi nō p̄n̄t/ in dubiū re-
uocet̄ ⁊c̄. Hec Joh. xxij. i p̄emio clemētī.
¶ Tercia annotatio. ¶ Non p̄n̄t oēs ca-
ſus ſeu iuris articuli legibus cōp̄hendi: ſꝫ
cū aliq̄ caſu ſnīa legū manifeſta eſt. is q̄ iu
riſdictōi p̄eſt ad ſilia p̄cedere/ atqꝫ ius ita
dicere dꝫ. Hec habent̄ in. l. nō p̄n̄t. ff. de le
gibus. ¶ Quarta annotatio. ¶ Certū eſt
q̄ is cōmittit in legē. q̄ legis v̄ba ꝯplectēs
cōtra legis nitit̄ voluntatē. hoc habet̄ in
regula iuris. Certū in. vj. Contra facit q̄
id facit/ q̄d lex p̄hibet. In fraudē legis fa-
cit. q̄ ſaluis verbis legis ſnīam eius circū-
uenit. Hec habent̄ in. l. cōtra legē. ff. de le-
gibus. ¶ Quinta annotatio. ¶ Nulla iu
ris rō aut eq̄tatis benignitas patit̄/ vt q̄ ſa
lubriter p̄ vtilitate hoīm introducunt̄/ ea
nos interp̄tatōe duriore ꝯtra ipſoꝝ ꝯmo
da p̄ducamus ad ſeueritatē. Hec habent̄
in. l. nulla. ff. de legibus. Cū q̄ ꝯcordat re-
gula iuris canonici in. vj. Q̄d ob gratiam
alicuiꝰ ꝯcedit̄ nō ē in eiꝰ diſpēdiū retorquē
dū. Itē ip̄e leges cupiūt vt iure regāt̄. Itē
ait ſcipio naſica. Cōſul dū iuris ordinē ſe
quit̄/ id agit vt cū legibꝰ ſuis romanū cor-
ruat imperiū. Ideo iuris ordo eſt in caſu vt
ſcꝫ iuris ordo nō ſeruet̄.

Conſideratio 2 M

Unitas eccleſie ad vnū certū xp̄i
vicariū neq̄t mō p̄curari cōmo
de/ ſine recurſu ad epikeyā/ ſeu
bona eq̄tatē q̄ interp̄tat̄ l̄ram iu
riū poſitiuoꝝ/ ꝑm intētionē legiſlatoꝝ/ ra-
dicatā in legibꝰ eternis/ ac immutabilibꝰ di-
ue legiſ ꝑ quā legū ꝯditores iuſta decernūt
atqꝫ ꝑm dictamē legiſ nālis. Hic aūt p̄ceſ
ſus antonomatice/ ⁊ ſūme iudicādus erit
iuridicꝰ: ſi innitet̄ legibꝰ/ ⁊ iuribꝰ/ ⁊ canoni
bus/ xp̄o ⁊ vero noīe ſic vocādis. ¶ Veri
tas ꝯſideratōis legit̄ clariſſime in libro ſa
pientie/ ꝑ prudētes/ ⁊ circūſpectos/ nec p̄-
teruos. nec male affectatos. dū ꝯſiderant
materiā p̄n̄tis ſciſmatis/ cū circūſtātijs oī-
bus/ q̄les nūq̄ viſe ſūt ꝯcurriſſe/ in aliq̄ ca
ſu lege poſitiua memorato. Quid igit̄ mi
randū/ ſi nō habeat̄ in eiſdē traditōibꝰ poſi
tiuis/ modus ad remediādū exp̄ſſus/ quē-
admodū multi vigebāt morbi p̄uſq̄ leges
nūc ꝯdite late eēnt/ q̄bus nō erat exp̄ſſe p̄-
uiſum/ ⁊ cū leges hmōi facte ſunt ꝯſtat q̄
nō poterūt infinitati caſuū poſſibiliū p̄ui
dere. Sunt aūt ipſiꝰ iuris diui ⁊ nālis regu
le tales imobiles ⁊ eterne vt exēpli gratia.

Principia iuris diui ni ⁊ naturalis.

Obedire optet magis deo q̄ hoībꝰ
Dedit ōs p̄tātē hoībꝰ i edificatiōꝫ
nō in deſtructōꝫ ecc̄ie. Nihil poſ-
ſumus ꝯ veritatē. Plenitudo legis atqꝫ fi-
nis eiꝰ ē dilectio. Dilectio ē cā vnionis atꝫ
pacis. Dilectio nō q̄rit q̄ ſua ſūt. Finis oīs
p̄tātis ⁊ hierarchie ecc̄iaſtice ē dilectio par
et vnio. Finis iponit neceſſitatē his q̄ ad fi
nē ſunt. i. ꝑm exigentiā finis cetera dn̄i mo
derari. Neceſſitas n̄ hꝫ legē. Felix nc̄citas
q̄ ad meliora ꝯpellit. Bonus paſtor ponit
aīam ſuā p̄ ouibꝰ ſuis viuēdis ⁊ ſaluādis
Inimici hoīs domeſtici eiꝰ. i. carnales ſen
ſus. Sp̄ūalis hō oīa diiudicat. Medium
v̄tutis accipiēdum eſt vt ſapiēs iudicabit.
Uim vi licet repellere. Fas ē vnicuiqꝫ ſe tu
eri ⁊ rem ſuā defendere ꝯ vim iniuſtā. Qui
ſuo iure vtit̄ nemini facit iniuriā. Deterio
ra ſunt aīarū q̄ corꝑaliū vel rerū exterioꝝ
detrimēta. Depoſitū non eſt reddendū in
depoſitarij vel reipublice detrimentū. Ga
ludrius panis aut veſtis aut gladius ab
abuſiuis ſubtrahitur q̄ donet̄. Unicuiqꝫ
mandauit deus de p̄ximo ſuo. diliges in
quit p̄ximum tuum ſicut teipſum. Q̄d p̄
charitate inſtitutum eſt contra charitatē
militare nō dꝫ. Si pes tuus aut manus ⁊

ſta de capite ſcādaliſat te ꝓijce abs te. Qui
ecctiā nō audierit ſit ſicut ethnic⁹ ⁊ publi=
canus. Tolerāda ſunt zizania. ne ſil' eradi=
cet̃ ⁊ triticū. Cōis error facit ius. Nō piu
rabis. Reddes altiſſimo vota tua. Omne
iuramētū ⁊ votū qđ ſine detrimēto ſalut̃
pt cuſtodiri / ſeruādū ē. Cui⁹ eſt ꝯdere vel
doctrinal'r vel iudicial'r / eius eſt ſil'r interp̃
tari. Intelligētia dictoꝝ ex cauſis aſſumē=
da eſt dicēdi / ⁊ ſilia multa.

Conſideratio 3

Unitas eccleſie ad vnū certū
xp̃i vicariū / dum ꝓcurat̃ ad
epikeyā / ſeu bonā eqtatē nō exi=
git ſic in epikentib⁹ / ſeu legū po
ſitiuaꝝ interp̃tib⁹ / ꝙ habeāt euidentiā ma
thematicā / ſeu demōſtratiuā / ſʒ ſat' ē ſi cer
titudinē moralē ſeu ciuilē ⁊ politicā attule
rint. Conſiderat quippe bonus epikes cir
cūſtantias oēs ꝑticulares : qles nō potuit
legiſlator ꝓuidere / nec exp̃mere qbus attē=
tis aſpiciat finē q ſeqret̃ rigorē l'ralis exp̃ſſio
nis obſeruaret / q dū videt ex hac obſerua=
tiōe leſurā fore ex legib⁹ diuis vel et̃nis / ꝯ
intētionē debitā legiſlatorū dictat vel do=
ctrinal'r vel autoritatiue / ꝙ lex ſcp̃ta ſic vel
ſic. applicāda ē ſeu deſerēda : ſm imagina=
tionē phi de regula leſbia : q̃ erat plūbea et
nō ferrea. i. flexibilis nō imutabilis. Cō
ſtat aūt ꝙ de circūſtātijs moralib⁹ non pōt
hři certitudo niſi moralis. ſm phi ſniam i
ethicis. Exēpli grã. Tyrānus pſequet̃ rē=
publicā cautelis doloſis / ſicut lup⁹ rapax.
nihilominus ipſe teget ſe veſtimētis oui=
um q ſūt tā vba q̃ facta apparenter ſanctiſ=
ſima in qbus ē freqnter equocatio : vel hy=
pocriſis. Ago inqet iſta ꝓ republica / ago
ꝓ ſalute ppli / ꝓ qbus paratus ſum etiā mo
ri : nec dicentibus oppoſitū quōlibet fides
det̃. Ita mētiet̃ tyrānus / ⁊ multos ex ſim=
pliciab⁹ ſeducet. Prudētes vo ⁊ iudices q̃ꝝ
eſt epikeya vti. legēt in opibus ſuis oppo=
ſitū ſm artē xp̃i. Ex opibus eoꝝ cognoſce
tis eos. Uult dicere ꝯſideratio ꝙ prudē
tibus ipſis credēdū ē / etiā ſi neſciuerint rō
nes euidentes / ⁊ incalūniabiles adducere.
alioquin ꝑiret ꝯfeſtim oīs politia. Deniq̄ʒ
apte ſūt hoc loco ꝑabolice narratōes de lu=
po ⁊ oue / quaʒ lupus diuerſis fraudibus
nunc oñdendo ſilitudinē ⁊ amiciciā / nunc
falſam imponēdo calumniā / querebat fal=
lere vt voraret. Propter qđ monuit xp̃s
Attendite a falſis ꝓphetis.

Conſideratio 4

Unitas eccleſie ad vnū certū xp̃i
vicariū nūc p cōciliū Pyſanum
dño cōcedēte ꝓcuranda / dʒ ſoli
dius inniti ſentētijs. ⁊ delibera=
tionibus hmōi ꝯcilij ⁊ ſapiētū in eo vētu=
rorū / etiā ſi nō offerāt rōnes euidētes / q̃ al
legatōibus vel aſſertōib⁹ / vel excuſatiōib⁹
aut iuſtificatōib⁹ vel ꝯtēdentiū de papatu
vel fautoꝝ ſuorū. Deducit̃ faciliter cōſi=
deratio ex hoc ꝙ mediū vtutis accipiēdū
eſt vt ſapiēs iudicabit : ⁊ vt ſpūalis q oīa di
iudicat dicet / nō vt carnalis hō q nō ſapit
q̃ dei ſunt / ſibi fingit. Quis em̃ dubitaue=
rit qñ plures cāe ꝯcurrere habeāt ꝓ oibus
de ꝯcilio vt eis fides det̃ / q laborāt ad vni=
onē dandā q̃ ꝓ alijs ꝯtēdentib⁹ ad ſuā p̃=
ſidentiā talē q̃lē occupandā. Amor qp=
pe nimi⁹ ⁊ carnalis ad ſeip̃m ⁊ ad ſuos / nō
ne fallere ſolet ⁊ in errores impios traduce
re etiā vſq̄ʒ ad imitationē luciferi / vt adora=
ri velint ſicut dij / neq̄ʒ reputāt ſe ſubditos
eſſe cuiq̄ / ſicut filij belial / ſine iugo nec ſibi
poſſe dici. cur ita facis / q nec deū timēt. nec
hoīem reuerent̃ / cū tñ humiliores eē debe
ant / ⁊ ad ſeruiendū ꝓmptiores ex p̃latōis
munere q̃to ſe obligatiores eē ꝯſpiciūt in
reddēda rōe. Poſtremo tñ hoc ſumope
cauendū eſt iudicib⁹. ne vſus epikeye paſ=
ſim ⁊ abſq̄ʒ manifeſta rōne fiat / trāſmutan
do legē ſcriptā. Alioqn toleret̃ ꝑtin⁹ a le=
gib⁹ ſua ſtabilitas qbus mutātib⁹ / totā rei
publice diſciplinā innitentē eis collabi. et
ex ꝯñti rēpublicā corruere vel ꝯturbari ne
ceſſe ē. Inde ꝯtigit apud romanos iſta ſe=
ueritas. etiā in nece ꝓprioꝝ filioꝝ / ne labe=
facerēt optimam reipublice diſciplinam.

Quatuor cōſideratōes q̃ ad robur p̃di=
ctorum faciunt / repiunt̃ poſtea in orone.
Apparuit gratia. 6.

Incipit tractat⁹ eiuſ

dem de ſtatibus eccl'iaſticis.

Pax quā oēs obſeruare cōue
nit cū oibus / tñ maxīe circa mi